

ยุทธศาสตร์ชาติ และการปฏิรูปประเทศ

จดหมายข่าวยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๕ เดือน สิงหาคม ๒๕๖๑

ความก้าวหน้าการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติและการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ๑๑ ด้าน

ยุทธศาสตร์ชาติ **ปัจจุบัน**อยู่ระหว่างกระบวนการนำร่างยุทธศาสตร์ชาติขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย เพื่อมีผลบังคับใช้ตามขั้นตอนของกฎหมายต่อไป และ**การปฏิรูปประเทศ** **ปัจจุบัน**อยู่ระหว่างกระบวนการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศทั้ง ๑๑ ด้าน ที่ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑

จดหมายข่าวฉบับนี้ จะนำเสนอประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการพัฒนาประเทศตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และคำถามที่พบบ่อยเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

๑. ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ประชาชนได้อะไร?

“ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

ยุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็น**กรอบ**ในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันอันจะก่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าวตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งจะต้องไม่น้อยกว่า ๒๐ ปี ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ชาติ ๖ ด้าน ได้แก่ (๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง (๒) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (๓) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (๔) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (๕) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ (๖) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

สิ่งที่ประชาชนจะได้รับจากการพัฒนาประเทศตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติทั้ง ๖ ด้าน มีดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมีความมั่นคง ประชาชนมีความสุข โดยประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับมีดังนี้

๒. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายที่สำคัญ คือ มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจที่ต่อเนื่องและยั่งยืน โดยประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับมีดังนี้

๓. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายที่สำคัญ คือ การพัฒนาคนในทุกด้าน และในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับมีดังนี้

๔. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมายสำคัญ คือ การดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อนในการสร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ทุกคนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาประเทศอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับมีดังนี้

ประชาชนทั่วไป:

- เข้าถึงบริการรัฐที่มีคุณภาพได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม
- มีสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนทุกกลุ่มวัย มีปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- ได้รับการคุ้มครองทางสังคมที่เหมาะสม

เด็ก และสตรี:

- เด็กทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน
- มีความเสมอภาคทางเพศ มีโอกาสในการทำงานและมีความก้าวหน้าในอาชีพ

ผู้สูงอายุ และคนพิการ:

- มีหลักประกันทางการเงินหลังเกษียณ
- มีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินชีวิตและประกอบกิจกรรม มีส่วนร่วมทางสังคม
- ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดี ไม่ติดเตียง มีศักดิ์ศรี
- ผู้พิการ พึ่งตนเองได้ (รายได้/ชีวิตประจำวัน) มีศักดิ์ศรี

กลุ่มเกษตรกร:

- ผลิตได้ ค่าขายเป็น รายได้เพิ่มขึ้น ภาระหนี้ลดลง/ปลอดภัย มีที่ดินทำกิน
- มีแหล่งทุน แหล่งความรู้ และช่องทางทางการตลาด
- มีเครือข่าย ร่วมสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิต สินค้ามีเอกลักษณ์ ขายสินค้าได้ราคาดี และเป็นธรรม
- เกษตรกรได้รับการพัฒนาและยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

แรงงานและผู้ประกอบการ:

- ได้รับการพัฒนาทักษะ/ศักยภาพ /มีช่องทางและโอกาสในการประกอบอาชีพที่มีรายได้ดีเพียงพอต่อการดำรงชีพที่มีคุณภาพ /
- สามารถเข้าถึงแหล่งทุน/ นวัตกรรม/เทคโนโลยี /ข่าวสารข้อมูลได้สะดวก
- มีหลักประกันทางการเงินหลังเกษียณ

กลุ่มชาติพันธุ์:

- ได้รับสิทธิและโอกาสที่เท่าเทียม

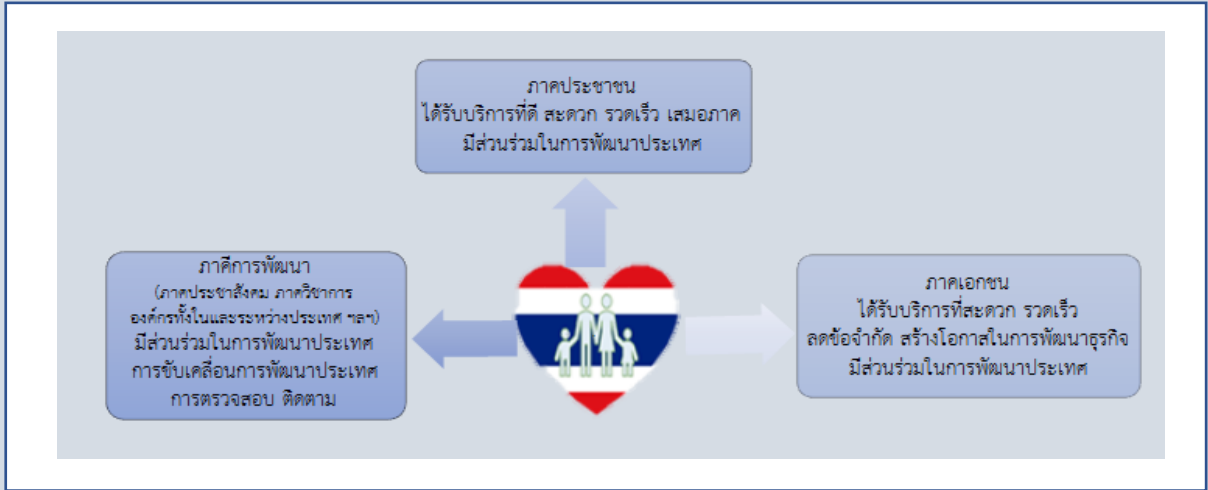
กลุ่มคนยากจนและด้อยโอกาส:

- ได้รับสวัสดิการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ เพื่อช่วยให้หลุดพ้นวงจรความยากจน
- ผู้มีรายได้น้อยมีที่อยู่อาศัยและมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง
- สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียม

๕. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายสำคัญ คือ การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกด้าน ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมาภิบาล และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกันทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างบูรณาการ โดยประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับมีดังนี้

- ๖. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมายสำคัญ คือ การปรับเปลี่ยนภาครัฐโดยยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชน และประโยชน์ส่วนรวม” โดยประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับมีดังนี้

FAQ

คำถามที่พบบ่อยเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

ยุทธศาสตร์ชาติ คืออะไร ?

ยุทธศาสตร์ชาติคือเป้าหมายระยะยาวในการพัฒนาประเทศ เพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรีก่อนที่จะเข้ามาบริหารประเทศ และก่อนที่จะมีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ และแผนระดับอื่น ๆ รวมทั้งการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ

ทำไมต้องมียุทธศาสตร์ชาติ ?

- ❖ เพราะที่ผ่านมา ประเทศไทยยังไม่เคยมีแผนการพัฒนาประเทศในระยะยาวที่ใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาประเทศ ขณะที่หลายประเทศที่พัฒนาแล้วให้ความสำคัญกับแผนระยะยาว เช่น ประเทศฝรั่งเศส ที่ออกแบบแผนพัฒนาประเทศในระยะ ๑๐ ปี หรือประเทศสิงคโปร์ที่วางยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะ ๒๐ ปี ทั้งนี้ เพื่อวางเป้าหมายร่วมในระยะยาวของประเทศ และเพื่อเป็นกลไกเตรียมรับความท้าทาย และสิ่งที่ต้องได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเพื่อให้ภาคส่วนต่าง ๆ ใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนให้สอดคล้องและบูรณาการกัน
- ❖ เพราะมาตรา ๖๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฯ ได้กำหนดให้รัฐจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว

ทำไมยุทธศาสตร์ชาติ ต้องกำหนดระยะเวลา ๒๐ ปี ? Q

A

ช่วงระยะเวลาที่กำหนด ๒๐ ปี หรือ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ เป็นช่วงระยะเวลาที่ใช้เป็นกรอบในการอ้างอิงของเป้าหมายและตัวชี้วัดต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่ให้ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติจะต้องไม่น้อยกว่า ๒๐ ปี

Q

ใครเป็นคนจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ?

A

คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติซึ่งแต่งตั้งตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ และมีเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ ทั้งนี้ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ๖ คณะ เพื่อจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ ร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน และหน่วยงานภาครัฐด้วย

ขั้นตอนการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ? Q

A

ดำเนินการตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งกำหนดให้คำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติ ความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล และเป้าหมายการปฏิรูปประเทศ ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ โดยให้ดำเนินการตามกระบวนการ ดังนี้ (๑) มีการใช้ข้อมูลความรู้ที่เกิดจากการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ อย่างรอบคอบ (๒) วิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคตอย่างรอบด้านทั้งในประเทศและต่างประเทศ วิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัด รวมทั้งความเสี่ยงของประเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมของประเทศต่อการเปลี่ยนแปลง (๓) การให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และความเป็นเจ้าของของยุทธศาสตร์ชาติร่วมกัน

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แก้ไขหรือปรับปรุงได้หรือไม่? Q

A

สามารถแก้ไขหรือปรับปรุงได้ โดยในมาตรา ๑๑ ตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนดให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติทุก ๕ ปีหรือในกรณีที่สถานการณ์ของโลกหรือสถานการณ์ของประเทศเปลี่ยนแปลงไปจนไม่สามารถดำเนินการตามเป้าหมายหรือยุทธศาสตร์ด้านใดด้านหนึ่งได้ หากคณะกรรมการเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวให้คณะกรรมการขอความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนดำเนินการ

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ประกอบด้วยอะไรบ้าง และกำหนดรายละเอียดเพียงใด? Q

ยุทธศาสตร์ชาติประกอบด้วย (๑) วิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศ (๒) เป้าหมายการพัฒนาประเทศในระยะยาว เพื่อกำหนดระยะเวลาที่ต้องดำเนินการและตัวชี้วัดให้บรรลุตามเป้าหมาย และ (๓) ยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ

เมื่อมียุทธศาสตร์ชาติแล้ว แผนอื่นๆ ของประเทศยังจำเป็นต้องมีหรือไม่ Q

ยังจำเป็นต้องมี โดยตามมติการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ ได้แบ่งแผนออกเป็น ๓ ระดับ ประกอบด้วย ระดับที่ ๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ระดับที่ ๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศฯ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนความมั่นคง ระดับที่ ๓ คือแผนอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการตามแผนระดับที่ ๑ และ ๒ ดังนั้น จึงยังจำเป็นต้องมีแผนระดับที่ ๒ และ ๓ เพื่อเป็นแผนระดับรองที่จะถ่ายทอดเป้าหมาย ประเด็นการพัฒนาต่างๆ และแนวทางการดำเนินการไปสู่การปฏิบัติต่อไป

การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ Q

ดำเนินการตามหมวด ๓ แห่งพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งกำหนดให้มีระเบียบว่าด้วยการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ โดย สศช. อยู่ระหว่างการพัฒนาระบบ eMENSCR เพื่อเป็นช่องทางในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลของหน่วยงานผู้ปฏิบัติ และผู้ติดตาม ตรวจสอบในระดับต่าง ๆ

ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐดำเนินการไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติแจ้งให้หน่วยงานของรัฐนั้นทราบถึงความไม่สอดคล้องและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุง และเมื่อหน่วยงานของรัฐดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแล้ว ให้แจ้งให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติทราบภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงหรือไม่แจ้งการดำเนินการให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติทราบภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติรายงานให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติทราบเพื่อพิจารณาเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบและสั่งการต่อไป ยกเว้นกรณีหน่วยงานของรัฐที่เป็นองค์กรในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ หรือเป็นองค์กรอิสระหรือองค์กรอัยการ ให้แจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐขององค์กรดังกล่าวเพื่อพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการตามวรรคสองโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าหัวหน้าหน่วยงานของรัฐจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบัญญัติแห่งกฎหมาย และให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป